

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra občianskeho a obchodného práva

Trnavské právnické debaty

ÚROKY A ÚROKY Z OMEŠKANIA

Premlčanie úrokov z omeškania

Kumulácia úrokov a úrokov z omeškania po vyvolaní predčasnej splatnosti

Diskusný seminár

Dátum a čas:	27. 4. 2018, 9:00
Miesto:	Budova Právnickej fakulty, Kollárova 10, Trnava, miestnosť č. 12 https://goo.gl/maps/hvfx9MoVXiv
Prihlasovací link:	https://goo.gl/forms/uYbNhjY1xbKa9nId2
Kontaktný email:	pravnickedebaty@gmail.com

POPIS A CIEĽ SEMINÁRA

Seminár bude zameraný na dve otázky:

- či sa úroky z omeškania premlčujú ako celok spolu s istinou, alebo samostatne za každý deň omeškania a
- či má veriteľ po vyvolaní mimoriadnej splatnosti úveru alebo pôžičky právo požadovať úroky aj úroky z omeškania, alebo len úroky z omeškania.

Obe otázky sú rozdielne riešené tak v právnickej spisbe, ako aj v judikatúre.

S cieľom dospieť k jednoznačnému záveru v oboch otázkach sa seminár zameria na komplexné právne posúdenie jednotlivých argumentov príslušných názorov prúdov. Stručné zhrnutie týchto argumentov je uvedené na nasledujúcich stranách.

Seminár bude vedený formou moderovanej panelovej diskusie.

Priebeh a závery diskusie budú zhrnuté v príspevku zverejnenom v právnickom časopise *Súkromné právo*.

Diskusný seminár *Úroky a úroky z omeškania* sa uskutočňuje za podpory Ministerstva školstva SR v rámci grantového projektu VEGA č. 1/0094/15 „Porušenie zmluvných povinností a nesplnenie dluhu v súkromnom práve a ich následky – analýza a tvorba terminologicky systematicky odôvodneného a jednotného systému nápravných prostriedkov pre zmluvné strany podnikateľov, nepodnikateľov aj spotrebiteľov.“

A. **PREMLČANIE ÚROKOV Z OMEŠKANIA**

Dopady a základná argumentácia

Premlčanie spolu s istinou

Dopady

- Premlčaním istiny sú premlčané aj úroky z omeškania.
- Po premlčaní istiny sa nemožno s úspechom domáhať úrokov z omeškania, hoci vznikli pred premlčaním istiny a ich vlastná premlčacia lehota ešte neuplynula.

Argumenty

- Úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Závazkový právny vzťah, ktorého predmetom je peňažné plnenie, môže byť hlavný alebo vedľajší (akcesorický). O hlavný záväzkový vzťah ide vtedy, ak jeho kauza smeruje priamo k zaplateniu, resp. k získaniu určitej peňažnej čiastky. Vedľajším (akcesorickým) peňažným záväzkovým vzťahom je mimo iného záväzok (povinnosť) dlžníka zo zmluvy alebo zo zákona zaplatiť veriteľovi úrok ako určitú pomernú časť (spravidla určenú percentuálnou sadzbou) hlavného peňažného záväzku. Úrokový právny vzťah môže vzniknúť iba vtedy, ak bol medzi účastníkmi (platne) založený hlavný peňažný záväzkový právny vzťah. Povinnosť dlžníka zaplatiť úroky z omeškania je jedným z právnych následkov omeškania dlžníka so splnením peňažného dlhu (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a spočíva v tom, že dlžník musí poskytnúť veriteľovi okrem vlastného plnenia (istiny) tiež stanovené percento z tej časti peňažného dlhu (záväzku), s ktorým je v omeškaní. V dôsledku omeškania dlžníka nevzniká medzi účastníkmi nový (ďalší) záväzkový právny vzťah. Ak teda vznikne dlžníkovi povinnosť zaplatiť veriteľovi úroky z omeškania, dochádza k zmene v obsahu práv a povinností dlžníka, inak povedané, k zmene v obsahu záväzkového právneho vzťahu spočívajúcej v tom, že vedľa povinnosti splniť hlavný záväzok je dlžník povinný splniť tiež záväzok vedľajší (akcesorický).

Samostatné premlčanie

Dopady

- Úroky z omeškania sa premlčujú postupne a samostatne za každý deň omeškania.
- Aj po premlčaní istiny sa možno úspešne domáhať úrokov z omeškania, ktoré vznikli pred premlčaním istiny, ak neuplynula ich vlastná premlčacia doba.

Argumenty

- Účelom inštitútu premlčania je stimulácia veriteľa k včasnému uplatneniu jeho práv, snaha predchádzať dôkaznej núdzi na strane veriteľa, ktorá vzniká v dôsledku plynutia času, prispieť k právnej istote v súkromnoprávných vzťahoch. Účelom právnej úpravy úrokov z omeškania je zabezpečenie plnenia včas, čiastočná náhrada škody vzniknutá omeškaním plnenia, sankčná funkcia potrestania dlžníka za porušenie povinnosti. Preto aj výklad premlčania úrokov z omeškania vychádza zo zachovania rovnováhy splnenia účelu týchto právnych inštitúcií.
- Právo na úrok z omeškania je samostatné právo.
- Podľa § 391 ods. 1 Obch. zák., podľa ktorého pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné. Uplynutím už len jediného dňa v rozsahu jeho 24 hodín sa dlžník môže dostať do omeškania nezaplatením istiny a už za tento deň môže veriteľ uplatniť svoje právo na úrok z omeškania, ako aj za každý nasledujúci deň omeškania bez toho, aby bolo potrebné súčasne uplatniť aj nárok na zaplatenie istiny ako hlavného záväzku. Úrok z omeškania vzniká v dôsledku povinnosti dlžníka splniť záväzok, t. j. z povinnosti nebyť v omeškaní a ak dlžník svoj záväzok nesplní, resp. záväzok nezanikne najneskôr v deň jeho splatnosti, dlžník porušil povinnosť nebyť v omeškaní, z ktorej vzniká právo na úrok z omeškania za tento deň. Zároveň k rovnakému dňu porušenia povinnosti začína plynúť premlčacia doba k takto vzniknutému právu z porušenia

- S názorom, podľa ktorého úroky za každý deň omeškania sú samostatným právom, ktoré sa premlčuje samostatne, teda právo na zaplatenie úrokov z omeškania vzniká po celú dobu omeškania a premlčuje sa za každý deň samostatne, nemožno súhlasiť. Podľa tohto názoru za každý ďalší deň omeškania vzniká [z dôvodu porušenia povinnosti splniť dlh (záväzok)] veriteľovi nové (ďalšie) právo na úrok z omeškania, čím sa vo svojich dôsledkoch (v rozpore so zákonom) popiera, že by povinnosť platiť úrok z omeškania ako právny následok omeškania dlžníka so splatením dlhu (záväzku) bola príslušenstvom pohľadávky zodpovedajúcim tomuto dlhu a že by teda povinnosť platiť úroky z omeškania predstavovali vedľajší (akcesorický) záväzkový právny vzťah.
- povinnosti na úrok z omeškania. Porušením svojej povinnosti splniť záväzok, resp. povinnosť nebyť v omeškaní, dlžník vytvára pre seba každý deň novú možnosť porušiť povinnosť splniť záväzok i nasledujúci deň. Trvanie omeškania je preto potrebné chápať a vykladať ako každodenné nové porušenie povinnosti dlžníka splniť záväzok.

Výber z judikatúry

- Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. júna 2010 sp. zn. 1 Cdo 157/2009 (premlčanie spolu s istinou) <https://www.nsud.sk/data/att/3756.pdf>
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Obo 319/99, ZSP 33/2000 (samostatné premlčanie)
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. augusta 2011 sp. zn. 2 Obdo 36/2010 (samostatné premlčanie) <https://www.nsud.sk/data/att/17488.pdf>

Výber z literatúry

- ŠTEVČEK, M., GRAUSOVÁ, M. Premlčanie úrokov z omeškania. In *Bulletin slovenskej advokácie*. XVI, 2010, č. 12, s. 12 – 22 (samostatné premlčanie). Dostupné na <https://www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/bulletin/archiv>
- HLOBÍKOVÁ, D. Premlčanie úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty. In *Societas et Iurisprudentia*, IV, 2016, č. 1, s. 104 – 121 (samostatné premlčanie). Dostupné na <http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2016/01/SEI-2016-01-Studies-Hlobikova-Daniela.pdf>
- ŠILHÁN, J. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 383 – 385
- OVEČKOVÁ, O. *Premlčanie v obchodnom práve*. 1. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015, s. 189 - 192

B. KUMULÁCIA ÚROKOV A ÚROKOV Z OMEŠKANIA

Dopady a základná argumentácia

Nepripustnosť kumulácie

Dopady

- Po zosplatnení má veriteľ právo len na úrok z omeškania.
- Situácia dlžníka sa môže aj zlepšiť: úrok z omeškania môže byť preňho výhodnejší ako samotný úrok.

Argumenty

- V prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti zmluva o úvere zaniká podľa § 565 Obč. zák. Zanikom zmluvy zanikajú práva a povinnosti strán v nej uvedené, a teda aj povinnosť platiť úroky.
- Podľa § 503 Obch. zák. je záväzok platiť úroky splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Teda úroky sa môžu účtovať len do splatnosti záväzku vrátiť prostriedky.
- Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. V prípade mimoriadnej splatnosti však veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi. Nemal by mať preto právo na úroky ako odplatu za užívanie istiny, keďže dlžník ju už užívať nemôže.

Výber z judikatúry

- Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 1. júla 2000 sp. zn. 4 Obo 143/1998, ZSP 43/2000 (nepripustnosť kumulácie)
- Uznesenie Ústavného súdu SR z 18. septembra 2012 sp. zn. IV. ÚS 476/2012-14 (nepripustnosť kumulácie). Dostupné na https://www.ustavnysud.sk/ussr-intranet-portlet/docDownload/6e5d3a38-48a2-4c5c-9b4c-8d78feb7c5c4/Rozhodnutie - Rozhodnutie IV. %C3%9AS 476_2012.pdf
- Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2015 sp. zn. 6Co/190/2014 (nepripustnosť kumulácie) Dostupné na <https://obcan.justice.sk/content/public/item/cc3df7de-e248-4ba9-a75f-a4bfa63e2a82>
- Uznesenie Krajského súdu v Žiline z 16. februára 2016 sp. zn. 11Co/65/2016 (pripustnosť kumulácie) Dostupné na <https://obcan.justice.sk/content/public/item/ad75de9e-aaff-49a5-af29-2dbcd337e73c>

Pripustnosť kumulácie

Dopady

- Po zosplatnení má veriteľ právo na úrok aj úrok z omeškania.
- Situácia dlžníka sa vždy zhoršuje: musí platiť oba druhy úrokov.

Argumenty

- Predčasnou splatnosťou zmluva nezaniká, ale trvá naďalej, avšak so zmenenou dobou splatnosti.
- Zákonodarca platenie úrokov naviazal na obdobie, ktoré začína aj končí faktickým konaním (poskytnutie v. vrátenie) (§ 502 ods. 1, § 503 ods. 3 Obch. zák.).
- Úrok je odplatom za to, že veriteľ nemôže užívať a nakladať s poskytnutými peniazmi. Tento stav trvá až do vrátenia peňazí, preto až do tohto momentu by mal mať veriteľ právo na úroky bez ohľadu na to, že medzičasom došlo k zosplatneniu.
- Neplatiči by sa dostávali do lepšej pozície ako tí, čo riadne dlh splácajú. Úroky z omeškania sú totiž nižšie ako riadne úroky.
- Ak by veriteľ nemal právo na úroky v dohodnutej výške, stále by mal právo na úroky z titulu bezdôvodného obohatenia (hoci v inej výške ako dohodnutej).

Výber z literatúry

- SCHMIDT, J. *Úroky: čo s Vami po splatnosti?* (prípustnosť kumulácie)
Dostupné na <http://www.ulpianus.sk/blog/uroky-co-s-vami-po-splatnosti>
- PAVÚK, A. *Neexistencia nároku veriteľa na riadne (zmluvne dohodnuté) úroky po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru.* (neprípustnosť kumulácie)
Dostupné na <http://www.najpravo.sk/clanky/neexistencia-naroku-veritela-na-riadne-zmluvne-dohodnute-uroky-po-vyhlaseni-predcasnej-splatnosti-spotrebitejskeho-uveru.html>